

1 ישראל בהר סיני. שואלת הגמרא: **בְּשִׁלְמָא מִילָה** – דברי רבי מובנים
 2 לגבי מילה, כי אכן מצאנו שישראל מלו את עצמם כשכנסו לברית,
 3 **דְּבַתְיָב** (יהושע ה) '**כִּי מַלְיִם הָיוּ כָּל הָעַם הַיִּצְאִים וְכָל הָעַם הַיִּלְדִים**
 4 **בַּמִּדְבָּר בְּדֶרֶךְ בְּצִאתָם מִמִּצְרַיִם לֹא מָלוּ**, הרי שמלו ישראל את
 5 עצמם כשיצאו ממצרים. **אִי נָמִי** – ראייה נוספת, **מִהָכָא**, שנאמר
 6 (יהוה קא ל ט) לגבי יציאת מצרים **וַיַּעֲבֹד עֲלֵיהֶם וַיֵּאָרְאֵה מִתְּבוֹסֶסֶת**
 7 **בְּדַמְיָהּ וַאֲמַר לָהֶם בְּדַמְיָהּ חִי וְגו'** ואמר להם בְּדַמְיָהּ חִי, ולשון הכתוב
 8 'בדמיה חיי' נדרש על דם פסח ודם מילה, שזכות מצוות אלו נגאלו,
 9 הרי שבשעת יציאתם נמולו. ממשכה הגמרא: וכן מצאנו שהיתה
 10 שם **הַרְצָאָת דְּמַיִם** על המזבח, **דְּבַתְיָב** לגבי כניסתם לברית בהר סיני
 11 (שמות כד ה-ו) **וַיִּשְׁלַח אֶת נְעָרָיו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל** [וגו'] ויעלו עלת ויזבחו
 12 זְבָחִים שְׁלָמִים לַיהוָה פְּרִים, וַיִּקַּח מִשֵּׁה חֻצֵי הַדָּם וַיִּשֶׂם בְּאֵזְנֵת וַחֲצִי הַדָּם
 13 יָרַק עַל הַמִּזְבֵּחַ. מסיימת הגמרא את שאלתה: **אֵלָּא** מה שאמר רבי
 14 שהיתה שם גם **מִבְּלִילָה**, מְלֵן, משיבה הגמרא: **דְּבַתְיָב** (שם כד ה), וַיִּקַּח
 15 מִשֵּׁה (חצי) [את] הַדָּם וַיִּזְרַק עַל הָעֵס, הרי שהיתה שם הזאה על
 16 העם, וקבלה היא בידינו שאין הַזָּאה על האדם בְּלֵא מִבְּלִילָה, ומכך
 17 שהיתה הזאה נלמד שהיתה גם טבילה.
 18 הגמרא תמדה על שיטת רבי: **אֵלָּא מַעְתָּה**, שהגירות תלייה גם
 19 בהרצאת דם, **הַאֲדִינָא דְּלִיבָא קָרְפָּן** – בזמן הזה, שאין קרבנות, **לֹא**
 20 **נִקְבַּל גְּרִים**. מתרצת הגמרא: **אָמַר רַב אֲחָא פְּרִי יַעֲקֹב**, נאמר בפסוק
 21 (במדבר טו יד) **וְכִי יָגוּר אֶתְכֶם גֵּר אוֹ אִשְׂרָאֵל בְּתוֹכְכֶם וְגו' לְדַרְתֵּיכֶם**,
 22 ומלשון 'לדרתיכם' יש ללמוד שהגירות נוהגת בכל הדורות, גם
 23 כאשר אין מקדש, ואין הקרבן מעכב את גירותו.
 24 הגמרא מביאה ברייתא בענין הפרשת דמי קרבן גר בזמן הזה: **תָּנוּ**
 25 **רַבִּנּוּן**, גר המתגייר בְּזִמְנֵי הַיּוֹם, צָרִיךְ שִׁפְרִישׁ רֹבַע דִּינָר לְקִינּוֹ –
 26 בשביל שתי העופות שעליו להקריב לגירותו, שאם יבנה בית המקדש
 27 יביא את קינו מיד. **אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן**, כִּכְר מְנַהֵג עֲלָיו רַבִּין וַיִּחַן כֶּן
 28 וְכָאִי וּבֵית דִּינָר וּבִטְלָה, מִפְּנֵי הַתְּקִלָּה, שְׁמָא יִשְׁכַּח הַגֵּר וַיִּהְיֶה
 29 מֵאוֹתָם מַעוֹת וַיּוֹבֵא לִידֵי מַעִילָה. **אָמַר רַב אִידִי פְּרִי גְרָשׁוּם**, **אָמַר**
 30 **רַב אַדָּא פְּרִי אֲהַבָּה**, הִלְכָה בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, שאין הגר מפריש רובע
 31 לקינו.
 32 הגמרא מביאה לשון אחרת בדברי רב אידי: **וַאֲיָא דְּמַתְנֵי לָהּ** – ויש
 33 ששנו את דברי רב אידי בר גרשום עַל הַדָּא – על ברייתא זו, דְּתָנוּ
 34 **רַבִּנּוּן**, גר תושב – גוי שקיבל על עצמו שלא לעבוד עבודה זרה ולא
 35 קיבל שאר מצוות, מותר לו לעשות מְלָאכָה בְּשֶׁבֶת לְעַצְמוֹ, כִּפִּי
 36 דיני היתר המלאכה לישראל בחולו של מועד, שרק מלאכת דבר
 37 האבד מותרת. **רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר**, גר תושב מותר לעשות מלאכה
 38 בשבת לעצמו רק כִּפִּי היתר המלאכה לישראל ביום טוב, והיינו רק
 39 דברים שהם צורך אוכל נפש. **רַבִּי יוֹסִי אָמַר**, גר תושב עושה
 40 מלאכה בְּשֶׁבֶת לְעַצְמוֹ בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל בחול, שמתור בכל. **רַבִּי שְׁמַעוֹן**
 41 **אָמַר**, לא רק גר תושב עושה מלאכה לעצמו בחול, אלא
 42 אֶחָד גַּר תוֹשֵׁב, וְאֶחָד [עוֹבֵד בְּזָבָבִים] עֹבֵד וְאִמָּה הַתּוֹשְׁבִים –
 43 שלקח אותם הישראל לעבד ואמה שלא על מנת למול ולטבול, אלא
 44 קיבלו על עצמם רק שלא לעבוד עבודה זרה, עוֹשֵׂי מְלָאכָה בְּשֶׁבֶת
 45 לְעַצְמָן פִּישְׂרָאֵל בחול, ואף שהם עבדיו של ישראל. ועל ברייתא זו
 46 יש ששנו את דברי רב אידי בר גרשום בשם רב אדא בר אבהו,
 47 שהלכה כרבי שמעון, שאחד גר תושב ואחד עבד ואמה התושבים
 48 עושים מלאכה לעצמם כישראל בחול.

משנה

108 במשנה הקודמת התבאר שיש ארבע עבירות שמביאים עליהם
 109 חטאת בין במוזד ובין בשוגג. משנתנו מבארת מי הם: **אֵלוֹ הֵם**
 110 **שִׁמְבִיאִין** קרבן על הַזֶּדוּן בְּשׁוּגָג, הַבָּא עַל שִׁפְחָה חֲרוּפָה, כלומר,
 111 שפחה כנענית מאורסת, שהבא עליה, חייב להביא איל לאשם (ויקרא
 112 ט כא). ובגמרא הלן (א) יבואר באיזו שפחה מדובר, ולמי היא
 113 מאורסת. **וְנִזְיֵד שְׁנַטְמָא** בטומאת מת באמצע ימי נזירותו, שעליו
 114 להביא שתי תורים או שני בני יונה אחד לחטאת ואחד לעולה, וכבש
 115 לאשם (במדבר ו-ז). וְמִי שֶׁנִּשְׁבַּע שְׁבוּעַת הַעֲדוּת לִשְׁקֵר, שתבעו חבריו
 116 שיעיד לו עדות ממון, וכפר ונשבע לשקר שאינו יודע לו עדות,
 117 המשך בעמוד קנב

1 מבררת הברייתא: **יָבֹול שְׁאֵנִי מִרְבָּה** שיכול הגר להביא אֲפִילוֹ
 2 מְנַחָה, שהרי מצאנו גם מנחה המוקרבת כולה לגבוה, והיא מנחת
 3 נסכים, תְּלִמּוּד לִזְמַר 'פֶּאֶשֶׁר תַּעֲשׂוּ בֶן יַעֲשֶׂה', ללמדנו שרק דבר
 4 שעשו ישראל בכניסתם לברית בהר סיני יכול הגר להביא, אבל
 5 מנחה, שלא עשו ישראל בהר סיני, אינו יכול להביא.
 6 הגמרא מביאה ברייתא הדורשת את הפסוק באופן אחר: **תֵּנִינָא אִתְּרָה**
 7 – בברייתא אחרת שנינו, שכך נדרש הכתוב, **וְכִי יָגוּר אֶתְכֶם גֵּר אוֹ**
 8 **אִשְׂרָאֵל בְּתוֹכְכֶם לְדַרְתֵּיכֶם וְעִשָׂה אִשָּׁה רִיחַ נִיחַח לָהּ**, מכאן אנו
 9 למדים שהגר חייב להביא קרבן לה'. **שׁוֹמֵעַ אֲנִי** מפסוק זה שיכול
 10 להביא כל קרבן שְׁעוּלָה לְאִשִּׁים, שזו היא משמעות הפסוק וְעִשָׂה
 11 אִשָּׁה, וְאִפִּילוֹ מְנַחָה, תְּלִמּוּד לִזְמַר 'פֶּאֶשֶׁר תַּעֲשׂוּ בֶן יַעֲשֶׂה', שעליו
 12 להביא ממין קרבן שעשו ישראל בהר סיני, מָה אֲתֶם הַקְּרַבְתֶּם מִיְּנֵי
 13 דְּמַיִם – קרבנות שדמם מגיע אל המזבח, שהרי הקריבו עולה
 14 ושלמים, אֵף הֵם – הבאים להתגייר, צריכים להקריב מִמִּינֵי דְּמַיִם,
 15 ולא מנחה, שאין בה זריקת דם. שואלת הברייתא: **אִי** – ואם תאמר,
 16 שנלמד מהיקש זה דבר נוסף, מָה אֲתֶם הַקְּרַבְתֶּם גַּם עוּלָה וְגַם
 17 שְׁלָמִים, אֵף הֵם – הבאים להתגייר, יביאו גם עוּלָה וְגַם שְׁלָמִים,
 18 תְּלִמּוּד לִזְמַר פֶּסוּק שאחריו 'כִּכְּסָה בְּנֵי יִהְיֶה', ללמדנו שהאמור
 19 פסוק הקודם 'כאשר תעשו כן יעשה' להקיש את הגר לכניסת כל
 20 ישראל לברית בהר סיני, לְכֶם עצמכם הוא שהקשתינו במקצת. **וְלֹא**
 21 **(לְדָבָר אַחֵר)** לְקַרְבָּנֵיכֶם הקשתי אותו לגמרי. כלומר, שאין קרבן
 22 הגר צריך להיות גם עולה וגם שלמים, כמו הקרבן שהקריבו אבותינו
 23 בהר סיני, אלא די באחד מהם בלבד, ומסתבר שהכוונה היא לקרבן
 24 עולה, כיון שכולו כליל לה'. **רַבִּי אֲמַר**, כך נדרש הפסוק, מה שנאמר
 25 'כִּכְּסָה בְּנֵי יִהְיֶה' היינו שיעקר חיובי הגר יהיו כְּאֲבוֹתֵיכֶם שנכנסו
 26 לברית, מָה אֲבוֹתֵיכֶם לֹא נִכְנסוּ לְבְרִית בהר סיני אֵלָּא בְּמִילָה,
 27 וּמִבְּלִילָה, וְהִרְצָאָת דָּם – זריקת דם, וכפי שיתבאר להלן, אֵף הֵם –
 28 הבאים להתגייר, לֹא יִכְנסוּ לְבְרִית, אֵלָּא בְּמִילָה וּמִבְּלִילָה וְהִרְצָאָת
 29 דְּמַיִם.
 30 ממשכה הברייתא ומבארת: אף שאבותינו בהר סיני הקריבו רק
 31 עולה אחת, מכל מקום הגר מביא שתי עולות, כיון שְׁלֵחָבִיא פְּרִידָה
 32 אַחַת אִי אֲפִשְׁר, לפי שְׁלֵא מִצִּינּוּ בְּכָל הַתּוֹרָה בּוֹלָה קרבן עוף של
 33 פרידה אחת בלבד, אלא תמיד מביאים מהעוף שתי עולות, ולכן אם
 34 בא להביא את חובתו מן העוף, עליו להביא שנים. **לֹא אָמְרוּ כֵּן אֵלָּא**
 35 **לְהִקָּל עֲלָיו**.
 36 מקשה הגמרא על סוף הברייתא: **וְלֹא** – וכי אין בכל קרבנות העוף
 37 שבתורה קרבן של פרידה אחת, וְהִתְנַיָּא בברייתא, נאמר לגבי נדבת
 38 עולת העוף (ויקרא א טו) 'וְהִקְרִיבוּ הַכֹּהֵן אֶל הַמִּזְבֵּחַ', ויש לברר, מָה
 39 תְּלִמּוּד לִזְמַר – מה מלמדנו הכתוב, והלא כבר בפסוק הקודם נאמרה
 40 לשון קרבנה על קרבן זה, והשיבה הברייתא, **לְפִי שְׁנַטְמָא בְּתוֹרָה**
 41 **ובני יונה לשון 'וְהִקְרִיבוּ מִן הַתּוֹרִים או מִן בְּנֵי הַיּוֹנָה אֶת קַרְבָּנָו' (שם א**
 42 **ד), שׁוֹמֵעַ אֲנִי** – הייתי יכול ללמוד מכך שְׁהָאֲמַר הַרִי עֲלֵי עוֹלַת
 43 **הָעוֹף, לֹא יַפְחוֹת מִלְּהַבִּיא שְׁנֵי פְּרִידִין**, כיון שמשמעות לשון
 44 'וְהִקְרִיבוּ' היא הקרבת קרבן שלם, שהוא קן של זוג עופות כמו בכל
 45 התורה, תְּלִמּוּד לִזְמַר 'וְהִקְרִיבוּ', בלשון יחיד, ללמד שיכול להתנדב
 46 ולהקריב אֲפִילוֹ פְּרִידָה אַחַת. ושלא כמבואר בברייתא שאין קרבן
 47 עוף של פרידה אחת. מתרצת הגמרא: אמנם עוף אחד בא בנדיבה, אך
 48 כוונת הברייתא היא שחֻבָּה מִיָּהּ לֹא אֲשַׁכְּחֵן – מכל מקום לא
 49 מצאנו קרבן שהוא חובה על האדם, והוא רק פרידה אחת, ולכן
 50 בקרבן הגר שהוא חובה, מביא שתי פרידות.
 51 מוסיפה הגמרא ומקשה: וכי לא מצאנו קרבן חובה של פרידה אחת,
 52 **וְהָאֵיבָא** – והרי יש קרבן יוֹלָדָת, דְּמַתְנֵיא – שמביאה בֶּן יוֹנָה אחד או
 53 תוֹר אחת לְחַטָּאת. מתרצת הגמרא: קרבן יולדת אינו נחשב כפרידה
 54 אחת בלבד, מְשׁוּם דְּאֵיבָא כִּכְּשֵׁ פְּתָדָה – כיון שחטאת העוף באה
 55 יחד עם כבש לעולה. אך אין קרבן חובה של פרידה אחת ללא קרבן
 56 נוסף.
 57 הגמרא חוזרת לבאר את דברי רבי בברייתא: **אָמַר מַר** בברייתא, רבי
 58 אומר, מָה אֲבוֹתֵיכֶם לֹא נִכְנסוּ לְבְרִית בהר סיני אֵלָּא במילה
 59 וטבילה והרצאת דם כו'. הגמרא מבררת היכן מצאנו שעשו כן

1 שחייב להביא חטאת (ויקרא ה ט). ומי שנשבע **שְׁבוּעַת הַפְּקֻדֹן** לשקר,
 2 שתבעו חבירו ממון שהיה לו בידו, וכפר ונשבע לשקר שאין לו בידו
 3 ממון. שחייב להביא איל לאשם (שם ה כח). ובכל ארבעה אלו חיוב
 4 הקרבן הוא בין כשעבר את העבירה במזיד ובין כשעבר בשוגג.
 5 אחר שפירט התנא (במשנה הקודמת ובמשנה זו) שני סוגי שינויים
 6 שמצאנו בקרבנות הבאים בדרך כלל לכפרה (ארבעה שאינם באים
 7 על חטא, וארבעה שבאים על המזיד כשוגג), מונה התנא שני שינויים
 8 נוספים שמצאנו בקרבנות הבאים לכפרה, ובכל אחד משני הסוגים
 9 מונה התנא חמשה חיובי קרבנות שמצאנו בהם שינוי זה: **הַמְּשָׁה** הם
 10 **הַמְּבִיאִין קֶרְבָן אֶחָד עַל עֲבִירוֹת הַרְבָּה**, שאף אם עברו על העבירה
 11 המזייבת את הקרבן, כמה פעמים, די להם בקרבן אחד, בשונה
 12 משאר עבירות שצריך להביא קרבן על כל פעם ופעם שעברו את
 13 העבירה. ו**הַמְּשָׁה** הם **הַמְּבִיאִין** לכפרתם **קֶרְבָן עוֹלָה יוֹדֵה**, שהקרבן
 14 משתנה לפי הישג ידו של האדם החייב בו. שאם הוא עשיר עליו
 15 להביא בהמה, ואם הוא עני יכול להביא מן העוף, ופעמים שאם אין
 16 ידו משגת אפילו עוף יכול הוא להביא את קרבנו מן הסולת.
 17 מפרטת המשנה: **אֵלוֹ הֵן הַמְּבִיאִין קֶרְבָן אֶחָד אֲפִילוֹ עַל עֲבִירוֹת**
 18 **הַרְבָּה, הַבָּא עַל שְׁפָחָה חֲרוּפָה בִּיאוֹת הַרְבָּה. וְנִזְיֹד שֶׁנִּטְמָא לַמֵּת**
 19 **בַּאֲמִצֵּעַ יְמֵי נִזְיֹרוֹתוֹ טוֹמְאוֹת הַרְבָּה**, שמביא קרבן אחד על כל
 20 הטומאות. ובמשנה הבאה ימנה התנא את השלשה הנוספים
 21 שמביאים קרבן אחד על עבירות הרבה.

גמרא

22 שנינו במשנה: אלו מביאין על הודון כשוגג, **הַבָּא עַל הַשְּׁפָחָה**.
 23 מבררת הגמרא: **מְנַלָן** – מהיכן לנו דין זה. מבארת הגמרא: **דְּתַנּוּ**
 24 **רַבִּינָן**, נאמר בפרשת שפחה חרופה (ויקרא ט כב) **וְכִפַּר עָלָיו הַכֹּהֵן**
 25 **בְּאֵיל הָאֲשֵׁם לַפְּנֵי ה' עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא**, וכפל הלשון 'על'
 26 חטאתו אשר חטא' **מִלֵּמַד שֶׁמִּבִּיא קֶרְבָן אֶחָד אֲפִילוֹ עַל עֲבִירוֹת**
 27 **הַרְבָּה**. ומה שנאמר בהמשך הפסוק (**בְּאֵיל הָאֲשֵׁם**) **וְנִסְלַח לוֹ**
 28 **מִחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא**, שיש כאן שוב כפל לשון של חטא, בא **לְעִשׂוֹת**
 29 **(שׁוּגַג כַּמּוּיד)** ואת **הַמּוּיד** בעבירה זו **כְּמוֹ הַשׁוּגַג**, שגם הוא צריך
 30 להביא קרבן.

31 עוד שנינו במשנה: **נִזְיֹד שֶׁנִּטְמָא**, שאף הוא מביא קרבן על טומאה
 32 במזיד כבשוגג. מבררת הגמרא: **מְנַלָן** דין זה. מביאה הגמרא ברייתות
 33 שדורשות את הכתובים בפרשת נזיר שנטמא. הברייתא הראשונה
 34 דורשת כך, **דְּכַתִּיב (במדבר ו ט) וְכִי יָמוּת מֵת עָלָיו בְּפִתְעַת פְּתָאִם**
 35 **וְטָמֵא רֹאשׁ נִזְרוֹ וְגִלְחוֹ רֹאשׁוֹ בַּיּוֹם טְהִירוֹתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִגְלַחְנוּ**, ולשון
 36 **פְּתָעַת** האמורה כאן **זֶה שׁוּגַג**, שנטמא בלי ידיעת הטומאה או בלי
 37 ידיעת האיסור. ומוכיחה זאת הברייתא, **וְכֵן הוּא אוֹמֵר בְּפִרְשֵׁת רֹצַח**
 38 **בְּשִׁגְגָה אִם בְּפִתְעַת בְּלֹא אִיכָּה הִרְפוּ** (שם לה כב). הרי שלשון 'פתע'
 39 זהו 'בלא איבה', שהרגו בשוגג, וכן כאן הכוונה שנטמא בשגגה.
 40 ולשון **פְּתָאִים** האמורה כאן, **זֶה אוֹנֵם**, שנטמא הנזיר למת בעל
 41 כרחו, שלא מרצונו. ומוכיחה זאת הברייתא, **וְכֵן הוּא אוֹמֵר, כֹּאשֶׁר**
 42 **דִּבְרֵי מֵרִים וְאֵהָרִן עַל מִשָּׁה (במדבר יב ד) וַיֹּאמֶר ה' פְּתָאִם אֵל מִשָּׁה**
 43 **וְאֵל אֲהָרֹן וְאֵל מֵרִים וְנִכְתָּבְכֶם צֹאוּ שְׁלֹשְׁתֶּכֶם אֶל אֶהָל מוֹעֵד וַיִּצְאוּ שְׁלֹשָׁם**,
 44 שמשא ואהרן והוצרכו לצאת אל אהל מועד פתאום, בעל כרחם. הרי
 45 שלשון 'פתאים' משמעותה היא באונס.

46 הגמרא מביאה ברייתא נוספת, בה מבואר הלימוד לכך שיש חיוב
 47 קרבן בנזיר שנטמא במזיד, כמבואר במשנתנו: **תִּנְיָא אֲדָךְ** – בברייתא
 48 אחרת שנינו שיש לדרוש את הכתוב כך, **פְּתָאִים** האמור כאן **זֶה**
 49 **מּוּיד, וְכֵן הוּא אוֹמֵר (משלי כב א) עֵרִים רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר וּפְתָאִים**
 50 **עָבְרוּ וַיַּעֲנִשׁוּ**, ומכך שנאמר על הפתיים לשון נעשו, מבואר
 51 שמדובר במזיידים, שיש להענישם, הרי שגם 'פתאים' שהוא מלשון
 52 'פתי' משמעותו היא עשייה מתוך זדון.

53 מקשה הגמרא: לפי שתי הברייתות, מדוע הוצרך הפסוק לכתוב גם
 54 'פתע' וגם 'פתאים', ו**נִכְתָּב קֶרָא** – שיכתוב הפסוק רק **פְּתָאִים**,
 55 **דְּמִשְׁמַע מַלְשׁוֹן זֶה שׁוּגַג, וּמִשְׁמַע גַּם מּוּיד, וּמִשְׁמַע גַּם אוֹנֵם**. ומבארת
 56 הגמרא את דבריה: **מּוּיד וְאוֹנֵם נִשְׁמָעִים מַלְשׁוֹן פְּתָאִים, בְּדַמְּרָן** –

58 כמו שאמרו התנאים בברייתות אלו, שמצאנו לשון 'פתאים' על מזיד
 59 ועל אונס, וזמלבד אלו **מִשְׁמַע** לשון זה נמי – גם **שׁוּגַג, דְּכַתִּיב (משלי**
 60 **יד טו) 'פְּתֵי יֵאֱמִין לְכָל דְּבָר', הרי שלשון 'פתי' משמעותה היא גם על**
 61 **מי שטועה ואינו יודע את האמת, וזהו שוגג. וכיון שדי בלשון**
 62 **'פתאים' לא נכתוב קרא** – לא יכתוב הכתוב **פְּתָעַת**.

63 מתרצת הגמרא: **אִי קָרָא רַק לְשׁוֹן פְּתָאִים, דְּמִשְׁמַע שׁוּגַג,**
 64 **וּמִשְׁמַע מּוּיד, וּמִשְׁמַע אוֹנֵם, הוּא אֱמִינָא** – הייתי אומר שבאן
 65 הכוונה רק לשוגג, משום שהדין נותן שאדם זה **כִּי מִיִּיתֵי קֶרְבָן** – מתי
 66 חייבתו התורה בקרבן, **בְּשׁוּגַג, מִיִּדֵי הַדְּהוּי אֲתוֹרָה בּוֹלָה** – כמו
 67 שמצאנו בכל התורה, שרוב הקרבנות באים על השגגה, **אֲבָל אִם**
 68 **נִטְמָא בַּאוֹנֵם, וְכֵן אִם נִטְמָא בְּמּוּיד, אִימָא לא** – שמא נאמר שהוא
 69 פטור. ולכן **קָרָא רַקְמָא פְּתָעַת, דְּשׁוּגַג הוּא** – שמשמעותו הוא
 70 שוגג, **לְגַלּוּי עֲלֵיהּ דְּפְתָאִים** – כדי לגלות על תיבת 'פתאים', **דְּאוֹנֵם**
 71 **וּמּוּיד הוּא** – שהכוונה בה היא לאונס ולמזיד ושהרי את השוגג
 72 למדנו כבר מלשון **פְּתָעַת**, **דְּאֲפִילוֹ הִכִּי תִיִּב רַקְמָא** – שאפילו באלו
 73 חייבה אותו התורה להביא קרבן.

74 עוד שנינו במשנה: **שְׁבוּעַת הָעֵדוּת**, שאף חיוב קרבן שבה הוא
 75 במזיד כבשוגג. מבררת הגמרא: **מְנַלָן** דין זה. מבארת הגמרא: **דְּתַנּוּ**
 76 **רַבִּינָן בְּרִייתָא**, לגבי חיוב קרבן שבועת העדות, **בְּבוֹלָן** – בשאר
 77 העבירות שבאותה פרשה (ויקרא ה א-ד), שהן, האוכל קדשים או הנכנס
 78 למקדש בטומאה, וכן העובר על שבועתו, **נֶאֱמַר לְשׁוֹן וַיַּעֲלֵם מִמֶּנּוּ**,
 79 כלומר שהחייב הוא רק כאשר בשעת העבירה נעלם ממנו האיסור,
 80 ושגג בו, ואילו **בְּאֵן**, בשבועת העדות, **לא נֶאֱמַר וַיַּעֲלֵם מִמֶּנּוּ**, ומזה
 81 אנו לומדים **לְחִיִּב בְּשׁוּבַעַת הָעֵדוּת עַל (השוגג כַּמּוּיד) (העובר**
 82 **בְּמּוּיד כְּמוֹ עַל הָעוֹבֵר בְּשׁוּגַג)**.

83 עוד שנינו במשנה: **שְׁבוּעַת הַפְּקֻדֹן**, שמביא קרבן על המזיד כשוגג.
 84 מבררת הגמרא: **מְנַלָן** דין זה. מבארת הגמרא: **יְלִיף** – דין זה נלמד,
 85 על ידי גזירה שוה של תיבות **תְּחַטָּא** 'תְּחַטָּא', **מִשְׁבֻּעַת הָעֵדוּת**,
 86 שלשון 'תחטא' נאמרה בשבועת הפקדון, **נֶפֶשׁ בִּי תִחַטָּא וּמַעֲלָה מֵעַל**
 87 **בְּדֵי וְכַחַשׁ בְּעֵמִיתוֹ בְּפְקֻדֹן** (ויקרא ה כא), וכן בשבועת העדות נאמר
 88 **נֶפֶשׁ בִּי תִחַטָּא וְשִׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים וְהוּא עַד** (שם ה א), והוקשו
 89 השבועות זו לזו, כשם שקרבן שבועת העדות בא על המזיד כשוגג,
 90 כמו שדרשנו לעיל, כך קרבן שבועת הפקדון בא גם על המזיד.

91 שנינו במשנה: **הַמְּשָׁה מְבִיאִין קֶרְבָן אֶחָד אֲפִילוֹ עַל עֲבִירוֹת הַרְבָּה**,
 92 ו**קָתְנִי** – ושנינו שם שאחד מהם הוא **הַבָּא עַל הַשְּׁפָחָה** החרופה
 93 **בִּיאוֹת הַרְבָּה**.

94 מבררת הגמרא: **מְנַלָן** דין זה. מבארת הגמרא: **דְּתַנּוּ רַבִּינָן**, נאמר
 95 בפרשת שפחה חרופה (ויקרא ט כב) **וְכִפַּר עָלָיו הַכֹּהֵן בְּאֵיל הָאֲשֵׁם**
 96 **לַפְּנֵי ה' עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא**, וכפל הלשון 'על חטאתו אשר חטא'
 97 **מִלֵּמַד שֶׁהָבָא עַל שְׁפָחָה חֲרוּפָה מְבִיא קֶרְבָן אֶחָד אֲפִילוֹ עַל עֲבִירוֹת**
 98 **הַרְבָּה**. ממשיכה הברייתא ודורשת את המשך הפסוק: (**בְּאֵיל**
 99 **הָאֲשֵׁם**) **וְנִסְלַח לוֹ מִחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא**, ואף כאן כפלה התורה
 100 לשון חטא, וכפל לשון זה בא **לְעִשׂוֹת** את **הַמּוּיד** בעבירה זו **כְּשׁוּגַג**,
 101 שאף המזיד חייב קרבן.

102 מקשה הגמרא: מדוע הוצרכה הברייתא ללמוד את דין המזיד שהוא
 103 חיוב מכפילות הלשון, **וְהָא קֶרָא בִּי פְתִיב, כְּמוּיד פְתִיב** – והרי
 104 עיקר שוגג קרבן האמור בפרשה, נאמר על החוטא במזיד, שנאמר (שם
 105 ט א) **בְּקֶרֶת תִּהְיֶה**, ודרשו חכמים מפסוק זה (להלן יא) לחייב את
 106 השפחה מלקות, וחיוב מלקות ודאי אינו אלא במזיד, ואם כן הרי אין
 107 צריך לרבות את המזיד שכן הוא מפורש בכתוב, ואדרבה את השוגג
 108 צריך לרבות. משיבה הגמרא: **אֵלָא אִימָא** – אמור כך את דברי
 109 הברייתא, **לְעִשׂוֹת שׁוּגַג כְּמוּיד**, שהכתוב ריבה גם את הבא על
 110 שפחה חרופה בשוגג, שאף הוא חייב להביא אשם כמו המזיד האמור
 111 בפירוש בתורה.

112 הגמרא מביאה ספק בדין זה של הבא על שפחה חרופה כמה פעמים,
 113 שמביא קרבן אחד: **בְּעָא מִינֵיהּ** – שאל רבי **הִנֵּנָא טִירְנָא מְרַבִּי**
 114 **יוֹהָנָן, הַבָּא עַל חֲמֵשׁ שְׁפָחוֹת חֲרוּפּוֹת בְּהַעֲלֵם אֶחָת**, כלומר, שקודם
 115 שהביא קרבן על שפחה אחת הוסיף ובה על השניה, וכן על

המשך מעמוד קנב

11 גוֹפִין מוֹחֲלֵקִין, וחייב קרבן על כל אחת ואחת.
12 חזר רבי חנינא טירנאה ושאלו, וּמְנַלְן – ומהיכן לנו דין זה, דְּגַבִּי
13 שְׁפָחָה חרופה חיוב הקרבן תלוי האם הם גוֹפִין מוֹחֲלֵקִין. אָמַר לִיה
14 רבי יוחנן, לָאוּ אָמַרְתָּ – וכי לא אמרת לְגַבִּי עֲרִיזוֹת, שדורשים את
15 הפטוק (ויקרא יח ט) וְאֵל אִשָּׁה בְּנִדָּת טְמֵאָתָהּ לא תקרב לְגִלוֹת עֲרוֹתָהּ,
16 ותיבת וְאֵל אִשָּׁה מיותרת היא, שהרי יכלה התורה לכתוב רק וְאֵל
17 נדה בטומאתה, ויש ללמוד מיותר זה שיש לְחַלֵּק ולחייב על כָּל
18 אִשָּׁה וְאִשָּׁה בפני עצמה. וכמו כן לְגַבִּי שְׁפָחָה, נְמִי כְּתִיב – גם כן
19 כתוב ייתור לשון, שנאמר (ויקרא ט ט) וְאִשָּׁר יִשְׁכַּב אֶת אִשָּׁה שְׁכֵבֶת
20 וְרָע

1 השלישית, הרביעית והחמישית, מהו דינו, האם הוא תְּיִיב קרבן על
2 כָּל אַחַת וְאַחַת, או שאינו תְּיִיב אֶלָּא אַחַת. פושטת הגמרא: אָמַר
3 לִיה רבי יוחנן, תְּיִיב קרבן על כָּל אַחַת וְאַחַת.
4 המשיך ושאלו רבי חנינא טירנאה, וּמֵאִי שָׁנָא – במה שונה דינו של
5 זה, ממי שבא חמש ביאות בְּחֵמֶשׁ הַעֲלָמוֹת בְּשִׁפְחָה אַחַת, שבא על
6 שפחה אחת חמש פעמים, ולאחר כל ביאה נודע לו האיסור וחזר
7 ונעלם ממנו, שאינו חייב אלא קרבן אחד. אָמַר לִיה רבי יוחנן,
8 ההבדל הוא, שאין בחמש ביאות על שְׁפָחָה אַחַת משום גוֹפִין
9 מוֹחֲלֵקִין, שהרי כל חמש הפעמים היו בגוף אחד, ולכן חייב על כל
10 הביאות רק קרבן אחד, ואילו בבא על חֵמֶשׁ שְׁפָחוֹת הרי יש כאן

59 אחד, גם כאשר חטאו בהם כמה פעמים, ונימנו שם שתיים מתוך
60 החמש. משנתנו ממשכה ומונה שתי עבירות נוספות מתוך החמש.
61 אדם המקנא לאשתו ומזהיר אותה שלא תסתתר עם אדם פלוני,
62 ועברה האשה ונסתתרה עמו, ואין ידוע אם נטמאה או לא, צריך
63 הבעל להביא עליה מנחת שעורים, ולבדוק אותה במים המרים
64 המאירים (במדבר ה טו-כח).
65 **הַמְקַנָּא לְאִשְׁתּוֹ עַל יְדֵי אֲנָשִׁים הַרְבֵּה** – שהזהיר אותה על אנשים
66 רבים, שלא תסתתר עם אחד מהם, ועברה האשה ונסתתרה בכמה
67 פעמים עם כמה מאותם אנשים. מביא בעלה מנחת שעורים אחת
68 בלבד בשביל כולם.
69 **וְכֵן מְצוּרָע שֶׁנִּתְנַנֵּעַ** גופו בנגעים הרבה בזה אחר זה. כלומר, אחרי
70 שכבר נטהר מטומאת הנגע הראשון על ידי הבאת שתי ציפרים, ואף
71 ספר כבר שבעה ימים, חוזר ונתנגע בנגע חדש, קודם שהביא את
72 הקרבנות ביום השמיני, וכן כמה פעמים. וגם בזה הדין הוא כן, שאף
73 שנטהר בין טומאה אחת לחברתה, מכל מקום די בקרבן אחד בשביל
74 כולם.
75 ממשיך התנא בענין זה: **הֵבִיא הַמְצוּרָע צִיפְרִין** על נגעו הראשון,
76 **וְנִתְנַנֵּעַ** שוב, **לֹא עָלוּ לוֹ הַצִּיפְרִים** לחובתו עד ש**שִׁבִּיא** גם את **הַטְּמֵאוֹת**.
77 **רַבִּי יְהוּדָה** חולק ו**אֹמֵר** שאין דין זה תלוי בהבאת החטאת, אלא עד
78 **שִׁבִּיא** את **אֲשָׁמוֹ**. שגם אם נתנגע שוב מיד לאחר שהביא את
79 האשם, אף שעדיין לא הביא את החטאת, כבר אינו צריך להביא שוב
80 ציפרים על הנגע הראשון. ורק אם נתנגע קודם הבאת האשם יצטרך
81 להביא שוב ציפרים גם על הנגע הראשון.

גמרא

82 שנינו במשנה: 'המקנא לאשתו על ידי אנשים הרבה, שאם עברה
83 ונסתתרה עם כמה מהם אינו מביא אלא מנחה אחת. מבררת הגמרא:
84 **מְנַלְן** – מנין לנו דין זה. מבארת הגמרא: **דְּבַתִּיב** בפרשת סוטה (במדבר
85 ה כט) **זֹאת תִּזְכֹּר הַקְּנָאִת אִשְׁר תִּשְׁטָה אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁה וְנִטְמָאוֹה,**
86 ולשון 'תזכרת הקנאות' משמע כי פרשה זו הרי היא תורה אחת
87 הכוללת כמה דברים, ודורשת הגמרא שלשון זו באה ללמד שיש
88 תורה אחת אף לקניוין הרבה. כלומר, שמנחת השעורים האמורה
89 בפרשה, אין חובתה לבוא על כל קינוי וקינוי בפני עצמו, אלא די
90 במנחה אחת על כמה קינויים שקינא לה בעלה.
91 שנינו במשנה: **מְצוּרָע שֶׁנִּתְנַנֵּעַ נְגָעִים הַרְבֵּה בּוֹ,** שמביא קרבן אחד
92 על כל נגעיו. מבררת הגמרא: **מְנַלְן** דין זה. מבארת הגמרא: **דְּבַתִּיב**
93 בפרשת טהרת מצורע (ויקרא יד א) **זֹאת תִּזְכֹּר תִּזְכֹּר תִּזְכֹּר** המצורע ביום
94 טהרתו והבא אל הפה, ולשון זו באה ללמד שיש תורה אחת
95 למצורעים הרבה, כלומר, די בקרבן אחד גם על כמה פעמים
96 שנתנגע.
97 שנינו במשנה: **הֵבִיא צִיפְרִין** לטהרתו, **וְנִתְנַנֵּעַ**, **לֹא עָלוּ לוֹ** הציפרים
98 עד ש**שִׁבִּיא** את **הַטְּמֵאוֹת**, **רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר**, עד ש**שִׁבִּיא** את **אֲשָׁמוֹ**.
99 ומשמע מלשון זו של המשנה, שאם נתנגע לפני שהביא את חטאתו
100 או את אשמו, יצטרך להביא אחר כך שוב ציפרים גם בשביל
101 הטומאה הראשונה, מלבד הציפרים שיביא בשביל הטומאה השנייה,
102 ונמצא שמביא צפרים על כל נגע בפני עצמו. מקשה הגמרא:
103 **וְהָאֲמַרְתָּ** – והרי אמרת [התנא] בתחילת המשנה, שאפילו על כמה
104 נגעים אין המצורע מביא אלא קרבן אחד, הרי שהם נחשבים כמו
105 נגע אחד, והיאך אתה אומר שאם לא הביא את חטאתו או את אשמו
106 עליו להביא ציפרים על כל נגע ונגע בפני עצמו, והלא אינם נחשבים
107 אלא כנגע אחד בלבד.
108 מתרצת הגמרא: **הַסְּפוּרִי מִחֶסְרָא וְהָכִי קִתְּנִי** – יש ללמוד את המשנה
109 כילו היא חסירה, וכך יש לשנות בה, אם כבר הביא המצורע
110 ציפרין לטהרתו, ועדיין לא הביא את קרבנותיו, ושוב **נִתְנַנֵּעַ**, הדין
111 הוא שאין מביא אלא קרבן אחד על שתי הטומאות, ומוסיף התנא
112 שלא **מְצוּרָעִים** ו**בְּעֵשִׂירוֹת** – לקבוע את קרבנו אם הוא צריך
113 להביא קרבן הבא בעשירות או קרבן הבא בעניות, דבר זה לא
114 מיקבע – אינו נקבע עד ש**שִׁבִּיא** גם את **הַטְּמֵאוֹת**. כלומר, שמאחר
115 שקרבנות החטאת והעולה שצריך המצורע להביא ביום השמיני
116 המשך בעמוד קנג

1 **וְהִיא שִׁפְחָה נִחְרַפְתָּ לְאִישׁ וְגו',** שיכלה התורה לכתוב רק 'והיא
2 נחרפת לאיש' בלי תיבת 'שפחה', שהרי בהמשך הפסוק מבואר
3 שמדובר בשפחה, שנאמר 'וְהִפְדָּה לֹא נִפְדָּה', אלא תיבת 'שפחה'
4 באה לְחַלֵּק ולחייב על כָּל שִׁפְחָה וְשִׁפְחָה בנפרד.
5 נזיר שנטמא למת באמצע ימי נזירותו, נפסק מנין ימי נזירותו מיד,
6 ועליו לטהר את עצמו מטומאת המת, על ידי הזאה עליו ממני פרה,
7 ביום השלישי לטומאתו וביום השביעי לטומאתו. וביום השביעי עליו
8 לגלח את ראשו, וביום השמיני הוא מביא את קרבנותיו. להלן
9 בגמרא מובאת בריתא, שבה נחלקו התנאים מתי מתחיל הנזיר
10 למנות את ימי נזירותו בטהרה. האם מיד ביום השביעי לאחר
11 ההזאה, שאז הוא נטהר מטומאת המת, או רק ביום השמיני, שאז
12 הוא מביא את קרבנותיו. הגמרא דנה כיצד סוברת משנתנו.
13 שנינו במשנה: **נְזִיר שֶׁנִּטְמָא טוּמְאוֹת הַרְבֵּה,** מביא קרבן אחד לכולן.
14 מבררת הגמרא: **מֵאֵן תִּנָּא** – מי הוא התנא של משנתנו, כלומר,
15 כאיזה מהתנאים בריתא שתובא להלן סוברת משנתנו. מבארת
16 הגמרא: **אֲמַר רַב הַסְּדָא,** משנתנו כרבי יוסי ברבי יהודה היא,
17 **דְּאָמַר, שְׁנִירוֹת דְּהִקְרָה,** מיום שביעי לטומאתו, הוא דְּהִיילָא עליה
18 – היא כבר חלה עליו. ולפי שיטה זו מִשְׁכַּחַת לָהּ – מוצא אתה אופן
19 זה של טומאות הרבה האמור במשנתנו, כְּגוֹן שֶׁנִּטְמָא הַנְזִיר פעם
20 שניה ביום השביעי לטומאתו הראשונה, וְחֹזֵר וְנִטְמָא פעם שלישית
21 ביום השביעי של הטומאה השנייה, שכיון שביום השביעי התחילה
22 כבר נזירותו השנייה או השלישית הטהורה, הרי הן נחשבות
23 כטומאות נפרדות, ואף על פי כן, בִּיּוֹן דְּלֹא יֵצֵאת ולא היתה שְׁעָה
24 הַרְאוּיָה כבר לְהַקְרִיב בָּהּ את הַקְּרָבָן הבא על טומאתו, שהרי רק
25 מיום השמיני הוא יכול להקריבו, לכן אמר התנא במשנה שאינו חייב
26 אֶלָּא קְרָבָן אֶחָד על כל הטומאות. ומסיים רב חסדא את דבריו: **דְּאִי**
27 – שאם תאמר שמשנתנו כרבי היא, שחולק על רבי יוסי ברבי יהודה,
28 אם כן קשה, בִּיּוֹן דְּאָמַר רַבִּי, שְׁנִירוֹת דְּהִקְרָה עד יום השמיני
29 לטומאתו לֹא הִיילָא עליה, אם כן לא מצאנו אופן של נזיר שנטמא
30 טומאות הרבה, שהרי ממה נפשך, אִי מדובר דְּנִטְמָא ביום השביעי
31 לטומאתו הראשונה, וכן חֹזֵר וְנִטְמָא שוב ביום השביעי לטומאתו
32 השנייה, אם כן כּוּלָּה טוּמְאוֹת אֲרִיכָתָא היא – כל שלש הטומאות
33 נחשבות כטומאה אחת ארוכה, שהרי עדיין לא התחיל את נזירות
34 הטהרה, ולא הוסיפו הטומאות החדשות דבר על הטומאה
35 הראשונה, שכן הטומאה הראשונה הפסיקה כבר את מנין ימי
36 הנזירות, ועדיין לא התחיל מנין חדש. ואִי מדובר דְּנִטְמָא ביום
37 השמיני לטומאתו הראשונה, וְחֹזֵר וְנִטְמָא שוב ביום השמיני
38 לטומאתו השנייה, אם כן בִּיּוֹן דְּיֵצֵאת והיתה כבר שְׁעָה אחת שהיא
39 רְאוּיָה לְהַקְרִיב קְרָבָן, שהרי זמן הקרבן הוא מתחילת היום השמיני,
40 מִתְחִיב – יש לחייבו בקרבן נפרד על כָּל אַחַת וְאַחַת מהטומאות, כיון
41 שהטומאה השנייה היתה לאחר שכבר חל עליו חיוב להביא קרבנות
42 על הטומאה הראשונה. אֶלָּא שְׁמַע מִיָּה – מוכח מזה, שמשנתנו
43 סוברת כרבי יוסי ברבי יהודה, שסובר שנזירות הטהרה חלה כבר
44 ביום השביעי.
45 מביאה הגמרא את הבריתא שנחלקו בה התנאים: **וּמֵאִי** – והיכן
46 שנינו את דבריו רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה, דְּתַנִּיא, נאמר לגבי נזיר
47 טמא (במדבר יא) **וְעֵשָׂה הַבְּהֵן אֶחָד לַחֲטָאת וְאֶחָד לְעֹלָה וְכַפֵּר עָלָיו**
48 **מֵאִשְׁר חָטָא עַל הַנֶּפֶשׁ וְקִדַּשׁ אֶת רֹאשׁוֹ בַיּוֹם הַהוּא,** הזכיר הכתוב
49 תחילה את הקרבנות שמביא הנזיר על טומאתו, ולאחריהם נאמר
50 שעליו לקדש שוב את ראשו ולהתחיל למנות נזירות בטהרה ביום
51 ההוא, וביום ההוא היינו ביום הַבָּאָת קְרָבָנוֹתָיו המוזכר בתחילת
52 הפסוק, דְּבָרֵי רַבִּי. אבל רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, 'ביום ההוא'
53 היינו ביום הַתְּגַלְחָתוֹ, שהוא יום השביעי. כלומר, בסיום הפסוק חזרת
54 התורה למצות ההגלחת ביום השביעי האמורה קודם לכן, שבאותו
55 יום הוא מתחיל למנות נזירות דטהרה, ואין זה המשך אחד לקרבנות
56 האמורים בתחילת אותו פסוק.

משנה

57 התבאר במשנה הקודמת שיש חמש עבירות שמביאים עליהם קרבן
58

או תר לחטאת גל פתח אהל מועד גל הפהן. מבואר בפסוקים אלו
 שחייב הקרבן של היולדת חל עליה לאחר מלאת ימי טהרתה, והם
 ארבעים יום לאחר לידת זכר ושמונים יום לאחר לידת נקבה. משנתנו
 דנה ביולדת שהפילה ולדות נוספים בתוך ימי טהרתה, ומבאר מתי
 יכולה האשה להביא קרבן אחד על הרבה ולדות, ומתי צריכה
 להביא קרבן על כל ולד וולד.
 משנתנו היא המשך של המשנה הקודמת, בה התבאר שיש
 המביאים קרבן אחד על כמה דברים: האשה שילדה ולדות הרבה,
 כגון שילדה נקבה, שימי טהרתה הם שמונים יום, ובסופם היא
 מתחייבת בקרבן, והפילה בתוך שמונים יום ללידתה נקבה נוספת,
 והורה והפילה בתוך שמונים יום להפלתה נקבה נוספת, ונמצא
 שכל הפלה אירעה קודם שהתחייבה בקרבן על הלידה או ההפלה
 הקודמת. וכן אשה המפלת תאומים, בין זכרים ובין נקבות, כגון
 שהיתה מעוברת בשלשה עוברים, ולאחר לידת הראשון נשתהו
 האחרים, ויצא השני לאחר זמן, בתוך ימי טהרה של הראשון,
 והשלישי השתהה עוד ויצא בתוך ימי טהרה של השני, הרי היא
 מביאה קרבן אחד על כל הלידות וההפלות.
 רבי יהודה חולק בשני האופנים ואומר, אשה זו שהפילה כמה ולדות
 בזו אחר זו, וכל אחת היתה בתוך ימי מלאת של הלידה או ההפלה
 שקדמו לה, מביאה קרבן על הולד הראשון, ואינה מביאה על
 ההפלה השנייה, כיון שהיתה בתוך ימי טהרה של הראשונה, שעליה
 היא מביאה קרבן. אבל מביאה היא על הולד השלישי, כיון שהוא
 לא היה בתוך ימי טהרה של הראשון, ואף שהיה השלישי בתוך ימי
 טהרה של השני, הרי על השני לא הביאה קרבן, ואין הקרבן של
 הולד הראשון פוטר אלא את הלידות וההפלות שהיו בתוך ימי
 מלאת שלו, ולא את אלו שהיו לאחר זמן, ואינה מביאה על הרביעי,
 כיון שהוא היה בתוך ימי מלאת של השלישי, שהביאה עליו קרבן,
 וכן על זו הדרך נפטרת מהקרבנות רק על אותם לידות והפלות שהיו
 בתוך ימי מלאת של לידה או הפלה שהביאה עליה קרבן.

גמרא

מבררת הגמרא: מנלן – מנלן נלמד דין זה האמור במשנתנו, שמביאה
 האשה קרבן אחד על כמה לידות. מבאר הגמרא: דתני תנא קמיה
 דרב שישת – שכך שנה אחד החכמים ושהיה רגיל לשנות ברייתות
 לפני רב ששת, נאמר בפסוק לגבי קרבן יולדת (ויקרא יב) ודקריבו לפני
 ה' וכפר עליה וטהרה ממקד דמיה זאת תורת הילית לזכר
 ולנקבה, ופסוק זה שנאמר בו 'תורת', שמשמעותו לשון רבים, מלמד
 שמביאה קרבן אחד על ולדות הרבה. מביאה הגמרא את המשך
 הברייתא: וכול היית לומר שאף על הלידה ועל הויבה תביא קרבן
 אחד, כגון שילדה בתוך ימי זיבתה, תלמוד לומר זאת תורת
 הילית, ולימדה בזה התורה שקרבן אחד מועיל רק ללידות, שבהם
 עוסקת הפרשה, ולא לזיבות.
 מבררת הגמרא את דברי הברייתא: קתני ברייתא, וכול על הלידה
 ועל הויבה אינה מביאה אלא קרבן אחד, תלמוד לומר זאת. תמיה
 הגמרא: אלא מעתה – לפי דבריך, שהיתה סבא לפטור בקרבן אחד
 לידה חיבה, עד שהוצרכה התורה למעט בפירוש שאין הקרבן מכפר
 גם על הזיבות, אם אכלה האשה דם והתחייבה קרבן, ואחר כך
 ילדה, שלא מיעטה התורה בפירוש שאינה נפטרת בקרבן אחד על
 שני הדברים, הכי נמי – האם אכן יהא הדין דאין מביאה אלא קרבן
 אחד, והרי ודאי שאין הדבר כן, שהרי לא יעלה על הדעת שקרבן
 של לידה יכפר על אכילת דם, ואם כן מדוע לגבי לידה חיבה היינו
 סבורים לומר כן, עד שהוצרכה התורה למעט זאת מפסוק. מתרצת
 הגמרא: באמת דבר זה פשוט הוא, שילדה חיבה אינם נפטרים בקרבן
 אחד, ואינם הכי – אמור כך ברייתא: וכול היית לומר שמביאה
 קרבן אחד על הלידה שהיתה לפני סיום ימי מלאת של הלידה
 שקדמה לה, ועל הלידה שלאחר ימי מלאת, תלמוד לומר זאת,
 ללמד שעל לידה אחת מביאה קרבן אחד, אבל על כמה לידות
 צריכה להביא קרבן על כל לידה ולידה, והיינו באופן שילדה או
 המשך בעמוד כד

לטהרתו הם קרבנות 'עולה ויורד', שאם הוא עשיר צריך להביא מן
 הבהמה, ואם הוא עני יכול להביא מן העוף, אם כן יש לדעת לפי
 איזו שעה נקבע דינו של המצורע, כעשיר או כעני. ומפרשת הגמרא
 שדבר זה בא התנא להשמיענו, שאין הדבר נקבע כבר בשעת הבאת
 הציפורים, אלא לפי שעת הבאת החטאת. וזו היתה כוונת התנא
 כשאמר שהציפורים 'לא עלו לו', כלומר שלא הועילו לו לקבוע את
 קרבנו בעניות או בעשירות. ורבי יהודה חולק על תנא קמא שאמר
 שהקרבן אינו נקבע אלא בשעת הבאת החטאת, ואומר, שקביעת
 הקרבן בעניות או בעשירות תלויה רק עד שעה שביא את אשמו,
 אבל משעה שהביא את אשמו נקבע כבר דין הקרבן, אף שלא הביא
 עדיין את החטאת.
 הגמרא מביאה משנה נוספת שהובאה בה מחלוקת זו, אימתי נקבע
 דין קרבנות המצורע בעניות או בעשירות, ושם נתפרש מי הוא תנא
 קמא שחלק על רבי יהודה: תנן התם – שינוי במקום אחר, מצורע
 שהביא כבר את אשמו, ואחר כך העשיר, הפל הולך אחר זמן
 הבאת החטאת, שאם בזמן הבאת החטאת היה עני, והביא את
 החטאת מן העוף, מביא גם את העולה מן העוף, אף שכבר העשיר
 בינתיים, ואם בזמן הבאת החטאת היה עשיר, והביא אותה מן
 הבהמה, עליו להביא גם את העולה מן הבהמה, אף אם נעשה עני
 בינתיים. אלו הם דברי רבי שמעון. רבי יהודה אומר, הפל הולך
 אחר זמן הבאת האשם. שאם בזמן הבאת האשם היה עני, מביא את
 חטאתו ואת עולתו מן העוף כדן עני. ורק אם היה עשיר בזמן הבאת
 האשם עליו להביא את חטאתו ואת עולתו מן הבהמה.
 הגמרא מביאה ברייתא שהובאה בה שיטה שלישית בענין זה, שלא
 הוזכרה במשנה: תנא ברייתא, רבי אליעזר בן יעקב אומר, הפל
 הולך אחר זמן הבאת הציפורין לטהרתו, שהוא לפני שבעת הימים
 שסופר לטהרתו הגמורה. שאם בזמן הבאת הציפורים היה עשיר,
 עליו להביא את חטאתו ואת עולתו מן הבהמה, אף על פי שנעשה
 עני בינתיים, ואם היה אז עני, מביא אותן מן העוף אף על פי שהעשיר
 בינתיים.

הגמרא מבאר את מקור הדין לפי שלושה תנאים אלו: אומר רב
 יהודה אומר רב, שלשתן – שלשה תנאים אלו שנחלקו אימתי נקבע
 דין המצורע בעשירות או בעניות, מקרא אחד דרשו – מפסוק אחד
 למדו דין זה, כל אחד לפי שיטתו, ולא אמרו כן מסבא, אלא גזירת
 הכתוב היא. שבסוף פרשת קרבן 'עולה ויורד' של מצורע נאמר (ויקרא
 יא לב), זאת תורת אשר בו נגע צרעת אשר לא תשיג ידו פטהרתו,
 ומלשון 'בטהרתו' יש ללמוד שדין הקרבן נקבע בשעת טהרתו, שאם
 אז לא תשיג ידו, נקבע דין הקרבן בעניות, וגם אם העשיר אחר כך
 עליו להביא את קרבנו מן העוף. אולם נחלקו התנאים, מה הכוונה
 בלשון 'בטהרתו'. רבי שמעון סבר, שהכוונה היא לדבר המכפרו על
 חטא, והיינו קרבן החטאת שמכפר על חטאו של המצורע, שהרי
 הצרעת באה לו לאדם מחמת חטאו. ולפי רבי שמעון, לשון 'טהרה'
 האמורה כאן הכוונה היא לטהרה מן החטא. ורבי יהודה סבר,
 ש'בטהרתו' היינו דבר המכשירו, והוא קרבן האשם, שאינו בא לכפר
 על חטא, אלא להכשיר את המצורע לאכול קדשים, שמום האשם
 נותנים על תנוך האוזן של המצורע ועל בהונותיו, כדי להכשירו
 באכילת קדשים. ואילו רבי אליעזר בן יעקב אומר, שהכוונה היא
 כעיקר משמעות הלשון, לדבר הגורם לו טהרה מן הטומאה, ומאי
 גינהו – ומה הם הדברים הגורמים לו טהרה, הם הציפורין להואה
 שמביא לפני שבעת הימים, שהזאה זו היא המתחילה את עיקר
 טהרתו מן הטומאה.

משנה

נאמר בתורה (ויקרא יב ב-ג) 'אשה כי תודיע זכר וטמאה שבעת
 ימים וגו' ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה בכל קדש לא
 תגע ואל המוקדש לא תבא עד מלאת ימי טהרה, ואם נקבה תלד
 וטמאה שבעים כנדתה וששים יום וששת ימים תשב על דמי טהרה,
 ובמלאת ימי טהרה לבן או לבת תביא כבש בן שנתו לעלה וכן ויזה

המשך מעמוד קנג

22 שהתעברה והפילה כמה פעמים בזה אחר זה פשוט שזהו ביאור
23 מחלוקתם, אך במפלת תאומים איצטריוך ליה – יש צורך להשמיענו
24 מחלוקת זו לגבי מפלת תאומים, סלקא דעתך אמינא – כיון שהיינו
25 סבורים לומר שבמפלת תאומים מודה רבי יהודה לרבנן שאם
26 הפילה ולד שלישי בתוך ימי מלאת של הולד השני מבין התאומים,
27 יפטר השלישי מקרבן נוסף, כיון שלידת שני התאומים נחשבת כלידה
28 אחת ארוכה, הואיל והתעברו יחד, וממילא מונים גם לולד השני ימי
29 מלאת, והשלישי שנולד בתוך ימי מלאת של השני נפטר מקרבן, קא
30 משמע לן שאף בלידת תאומים סובר רבי יהודה שהלידה הראשונה
31 מחייבת את הקרבן, ואין מונים ימי מלאת ללידה השניה, ואם הולד
32 השלישי נולד לאחר ימי מלאת של הולד הראשון, אף שהיה זה בתוך
33 ימי מלאת של הולד השני שהוא תאום לראשון, חייבת להביא קרבן
34 נוסף על השלישי. והיינו כיון שטעמו של רבי יהודה הוא שהולד
35 הראשון הוא הגורם לחיוב הקרבן, וממילא רק מי שנולד בתוך ימי
36 מלאת שלו נפטר מקרבן, ואילו הולד השלישי שנולד לאחר
37 שהסתיימו ימי מלאת של הולד הראשון, חייב בקרבן בפני עצמו.
38 הגמרא מביאה ספק בענין ימי טוהר שהאשה מונה לאחר לידתה:
39 איבעיא להו – הסתפקו בני הישיבה, לפי מה שהתבאר בדברי רבי
40 יהודה, שחיוב הקרבן חל על היולדת בלידה הראשונה, ורק ולדות
41 שנולדו בתוך ימי טהרתה נפטרים בקרבן זה,

1 הפילה אחרי ימי מלאת.
2 שנינו במשנה: הפילה בתוך שמונים בו' חזרה והפילה בתוך שמונים
3 נקבה, והמפלת תאומים. רבי יהודה אומר, מביאה על הראשון ואינה
4 מביאה על השניה, מביאה על השלישי ואינה מביאה על הרביעי.
5 מבארת הגמרא את טעם המחלוקת: כשתמצא לומר – אם תרצה,
6 תוכל לבאר כך את המחלוקת במשנתנו, לדברי רבי יהודה, ולד
7 ראשון גורם – הלידה הראשונה מחייבת את האשה בקרבן, ולכן
8 מולד ראשון מונה האשה את ימי טהרתה, וכל מי שנולד בתוך
9 אותם ימים אינו מחייב בקרבן, אבל ולד שנולד לאחר ימי מלאת
10 מהלידה הראשונה, אינו נפטר בקרבן שמובא על הלידה הראשונה,
11 ואף שהוא נולד בתוך ימי מלאת של הולד השני, כיון שאין הקרבן
12 בא על הלידה השניה אלא על הראשונה. ואילו לדברי חכמים, ולד
13 שני גורם – הלידה האחרונה היא המחייבת בקרבן, כיון שרק בסיום
14 שמונים ימי טהרה חל חיוב הבאת הקרבן, וכל ולד שלא הסתיימו
15 ימי טהרתו אלא נולד באמצע ולד אחר, אינו מחייב בקרבן בפני
16 עצמו, אלא הוא נפטר בקרבן המובא על האחרון, ולכן מולד שני
17 –אחרון] היא מונה, ורק כשמסתיימים ימי מלאת של האחרון ללא
18 לידה או הפלה נוספים, מתחייבת בקרבן.
19 הגמרא מבררת מה החידוש בביאור זה. תמדה הגמרא: 'כשתמצא
20 לומר' – וכי רק 'אפשר' לבאר כן, והרי פשיטא הרי איתא – פשוט
21 שכך הוא הביאור במחלוקתם. מתרצת הגמרא: אמנם באופן